

Nr 52.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om anordnande av konsultativ folkomröstning rörande motbokssystemets bibehållande eller avskaffande.

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, I: 295, av herr *Bergvall* har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte till instundande höstsession framlägga förslag till lag jämlikt regeringsformen § 49 andra momentet om anordnande av konsultativ folkomröstning rörande motbokssystemets bibehållande eller avskaffande, utformad i anslutning till vad i motionen anförts.

I motionen har anförts i huvudsak följande. Sedan 1944 års nykterhetskommitté avgivit sitt betänkande hade frågan om djupgående förändringar i vår nykterhetslagstiftning på nytt blivit aktuell. Frågan vore av utomordentlig betydelse ur social synpunkt och berörde på ett ingripande sätt den enskilde medborgarens levnadsvanor. Särskilt uppmärksammas vore i detta sammanhang frågan om motbokssystemets bibehållande eller avskaffande. Nykterhetskommittén hade föreslagit, att motbokssystemet skulle avskaffas och ersättas med viss registrering och nykterhetsvårdande åtgärder. Från andra håll hade det ifrågasatts huruvida icke det vid ett avskaffande av motbokssystemet bleve nödvändigt att kraftigt höja priserna speciellt på spritdrycker. Slutligen ansåges det på många håll att motbokssystemet borde tills vidare bibehållas. Frågans natur syntes vara sådan att den i ovanligt hög grad lämpade sig för anordnande av en konsultativ folkomröstning. Alternativen motbokssystemets avskaffande och ersättande med åtgärder av den natur, som nykterhetskommittén föreslagit, eller motbokens avskaffande och ersättande med restriktiva åtgärder i form av starkt höjda priser vore frågeställningar, som till sin natur vore lättillgängliga för alla. Självfallet vore att själva frågorna icke borde slutligt fastställas förrän, i samband med remissförfarandet, den offentliga debatten fortskridit under avsevärd tid.

Utskottet. Anledningen till den föreliggande motionen är den förnyade aktualitet som frågan om nykterhetslagstiftningens utformning fått sedan 1944 års nykterhetskommitté avlämnat sina förslag. Kommittén har intagit den ståndpunkten i fråga om tillhandahållandet av rusdrycker att det gällande restriktionssystemet skall avvecklas och ersättas med viss registrering och nykterhetsvårdande åtgärder; den individuella kontrollen över maximerade inköp av rusdrycker, motbokssystemet, skall avskaffas. I motionen yrkas nu skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om förslag till höstsessionen om anordnande av folkomröstning rörande motbokssystemets bibehållande eller avskaffande. Motionären har därvid förutsatt att de frågor, varom omröstning skulle äga rum, icke borde slutligt fastställas förrän, i samband

med remissbehandlingen av kommitténs förslag, den offentliga debatten fortskridit under avsevärd tid.

Enligt utskottets mening är ett bedömande av behovet av folkomröstning i rusdrycksfrågan i väsentlig mån beroende av innehållet i de över kommittéförslagen avgivna remissyttrandena, vilka skall föreligga den 1 september 1953. Utskottet finner fördenskull det för närvarande icke vara möjligt att taga slutlig ståndpunkt till frågan huruvida folkomröstning bör ske eller ej utan inskränker sig till att uttala, att, därest remissvaren icke ger till känna mera avsevärda meningsskiljaktigheter om motbokssystemets bibehållande eller avskaffande, anledning icke torde föreligga att tillgripa den av motionären ifrågasatta åtgärden. I övrigt torde av den vidare prövningen av kommitténs förslag få bero huruvida skäl finnes att genom folkomröstning uttröna folkmeningen rörande motbokssystemet. Vid det slutliga övervägandet av ärendet bör givetvis även uppmärksammas i vad mån de då aktuella frågeställningarna är av sådan beskaffenhet att de i enkla och klara formuleringar kan till innebörden göras gripbara för alla röstberättigade medborgare.

Utskottet anser sig böra utgå ifrån att det under tiden efter remissbehandlingen av nykterhetskommitténs förslag skall finnas utrymme för en prövning av frågan huruvida anledning finnes att verkställa folkomröstning i rusdrycksfrågan. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t därvid tillika prövar de åtgärder som må anses erforderliga i förevarande avseende. Någon skrivelse i ämnet från riksdagens sida anser sig utskottet icke böra förorda.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att motionen I: 295 av herr Bergvall om anordnande av konsultativ folkomröstning rörande motbokssystemets bibehållande eller avskaffande icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 7 maj 1953.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Gustaf Elofsson*, Spetz, Ramberg, Söderquist, Einar Eriksson, Snygg*, Patrick Nilsson och Magnusson; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby*, Sundström*, Hagberg i Malmö, Sjölin, Olofsson, Brandt, Strandh, Kärlander och Vigelsbo.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.